

Doktori (PhD) értekezés tézisei

**ÖSSZHANG ÉS DISSZONANCIA
A ZENEELMÉLET-OKTATÁSBAN**

*A magyarországi középfokú zeneművészeti képzés története, a
zenei elméleti tárgyak oktatásának gyakorlata
és tankönyveinek vizsgálata*

Mike Ádám

Témavezető:

Dr. Sárosi-Szabó Márta és Dr. habil. Buda András

DEBRECENI EGYETEM

Humán Tudományok Doktori Iskola

Debrecen, 2025

Az értekezés célkitűzése, a téma körülhatárolása

A 20. század közepén, az 1952-es zeneoktatási reform hatására új középfokú iskolatípus jelent meg Magyarországon. Az 1840-es évek óta Zenede néven működő zeneoktatási intézmények szervezeti struktúrája átalakult, s egy új, európai szinten is egyedülálló közoktatási intézménytípus, a zeneművészeti szakiskola jött létre hazánkban (Kertész, 2015; Hegyi, 1996; S. Szabó, 2019). A zeneművészeti szakiskolák – később szakközépiskolák, majd szakgimnáziumok – lehetőséget biztosítanak a diákok számára, hogy egyetlen intézmény keretein belül sajátítsák el mind az általános közismereti tárgyakat, mind a zenei elméleti ismereteket, valamint a hangszeres játék és éneklés művészetét (S. Szabó, 2015; Szűcs, 2018).

A ma zeneművészeti szakgimnázium néven működő intézmények száma alacsony: a fővárosban négy, tizenegy megyeszékhelyen és Vácott összesen 16 iskola működik. A tanulói létszám lényegesen kevesebb, mint az általános tantervű középiskolákban. Talán e tényezők is közrejátszottak abban, hogy ezen iskolák és jogelődjeik

történetének feltárása, a bennük folyó képzés struktúrájának és tartalmának bemutatása jelentős szakirodalmi hiányt mutat. E hiány pótlása érdekében kezdtük meg kutatásunkat, az alábbi kutatási célok megfogalmazását követően: a hazai középfokú zeneoktatás történeti fejlődésének feltárása, a zenei elméleti képzés struktúrájának és változásainak elemzése, valamint a jelenleg alkalmazott zeneelmélet- tankönyvek részletes vizsgálata és az ezek értékelésére szolgáló szempontrendszer kidolgozása.

A kérdéskör részletes megértése érdekében elengedhetetlen a magyarországi zeneművészeti képzés európai szinten is kivételes intézményrendszerének vizsgálata, történetének kutatása, különös tekintettel az oktatáspolitikai változásokra, valamint a kulturálisan vezető szerepet betöltő európai országok, főként Németország zeneoktatási rendszeréhez való viszonyára. Vizsgálatunkban kiemelt figyelmet kap az 1952-es zeneoktatási reform hatása, valamint a tankönyvhasználat és -választás szerepe a pedagógiai gyakorlatban.

A 18. századtól jelentős fejlődésen ment keresztül a magyar zeneoktatás. 1727-ben Budán megnyílt az első zeneiskola (Hegyí, 1996; Dombóvári, 2010), majd Pécsen (1788), Keszthelyen (1800) is létesültek iskolák (Szabó, 1989; Bálint, 2014; Váradi, 2014). Az 1777-es *Ratio Educationis* bevezette az állami tantervet, ezzel megindult az állami zeneoktatás (Kertész, 2015). A 19. században zenedei hálózat jött létre, majd 1840-ben a Pestbudai Hangászegyesület megalapította a Nyilvános Énekiskolát (S. Szabó, 2019). Ennek nyomán több nagyvárosban is alapítottak zenedéket (Pethő & Janurik, 2016). 1875-ben megalakult a Zeneakadémia, Liszt Ferenc elnökletével (Legány, 1986). A századfordulóra a zenedei képzés elméleti és gyakorlati téren is kiteljesedett. Az I. világháború utáni veszteségek ellenére Klebelsberg Kuno kulturális reformjai és Kodály Zoltán munkássága új lendületet adtak a zeneoktatásnak (Kertész, 2015). Fontos megjegyezni, hogy ebben az időben a német nyelvhasználat és zenei szemlélet dominált a zenészképzésben, beleértve a tankönyveket és a terminológiát is (S. Szabó, 2019)

Az 1952. év fordulópont a magyar zeneoktatás történetében. Az 1952-es zeneoktatási reform – a 68/1952. (VIII.17.) M. T. rendelet és a 11-2-35/1952. NP. M utasítás alapján – alapjaiban változtatta meg a magyar zeneoktatást. Bevezette a háromszintű struktúrát: zeneiskolai (alsó), zeneművészeti szakiskolai (közép) és zeneművészeti főiskolai (felső) szinten folyt az oktatás (Tallián et al., 1984). A reform célja a közoktatással való szerkezeti egység megteremtése, valamint a zeneiskolák kulturális központtá fejlesztése volt (Kertész, 2015). A rendelkezése alapján létrejött új iskolatípusban – a zeneművészeti szakiskolában – a tanulók egy intézményen belül sajátíthatták el a közismereti és a zenei tárgyakat, érettségi és szakmai vizsgával zárva tanulmányaikat (Szűcs, 2018; S. Szabó, 2019). A szerkezeti átalakítás új tantervet is megkívánt. Ez a dokumentum már a szakiskolai struktúra működését hivatott szabályozni. Az igen felszínes – az elsajátítandó ismeretanyag részletezését mellőző – tanterv alapján zeneelméletből Keszler Lőrinc összhangzattan könyvének a megadott fejezeteit kellett elsajátítani.

Keszler Lőrinc zeneszerző, zeneelmélet-tanár, a Nemzeti Zenede tanaraként dolgozott (Boronkay 1984). Leismertebb műve az 1928-ban közreadott *Összhangzattan – A klasszikus zene összhangrendjének elmélete* című könyv, amelyet a reform értelmében egykoron az ország összes középfokú zeneművészeti szakiskolájában használtak, helyenként ma is használnak. A német metódus mintájára írt mechanikus, és nem zenei gyakoroltatás alapú tankönyv hiányosságait felismerve, monopol szerepét meggyengítve, a 20. század második felétől korszerűbb, a harmóniai ismeretek valós zenei közegben történő tanítására törekvő tankönyvek születtek.

Kutatásunk idején hazánk zeneelmélet-tanárai Keszler Lőrinc: *Összhangzattan* (1928, 1952); Ligeti György: *Klasszikus összhangzattan* (1954, 2014) és *A klasszikus harmóniarend* (1956, 2015); Frank Oszkár: *Hangzó zeneelmélet* (1990, első változat: *A funkciós zene harmónia- és formavilága*, 1973, későbbi kiadásai: 1997, 2005, 2024); Gyórfy István – Beischer-Matyó Tamás – Keresztes Nóra: *Klasszikus összhangzattan* (2009); Gárdonyi Zsolt – Hubert Nordhoff: *Összhang és tonalitás*

(2012), Legányné Hegyi Erzsébet: *Összhangzattan* (2019) című tankönyveit alkalmazzák a szakgimnáziumi zeneelmélet-oktatás során. Hiánypótló kutatást indítottunk a zeneelmélet-tankönyvek összehasonlító vizsgálata céljából. Vizsgálatunk előkészítése gyanánt kialakítottunk egy, a zeneelmélet-tankönyvek összehasonlítására alkalmas szempontrendszert Dárdai Ágnes munkája alapján (Dárdai, 2002). Kutatásunkat az indokolta, hogy ismereteink szerint sem hazai, sem nemzetközi szinten nem végeztek még tudományos igényű összehasonlítást zeneelmélet-tankönyvek között.

Mint már korábban is írtuk, a magyar zeneoktatás szoros kapcsolatot mutat a német gyakorlattal. A 20. század elejéig a német nyelv és zenei gondolkodásmód dominált a hazai közép- és felsőfokú zenei képzésben, az oktatás szaknyelve is a német volt (Halmos, 2020). E szoros történeti összefonódás indokoltá tette a német zeneoktatás fejlődéstörténetének áttekintését, különös tekintettel Leo Kestenberg munkásságára, aki meghatározó alakja volt a 20. századi zenepedagógiai reformmozgalmaknak (Kaiser, 2003). Kestenberg

zeneoktatási koncepciójának elemzése során világossá vált a kodályi elvekkel való rokonság, amely nemcsak a közös történeti gyökereket, hanem a két nemzeti zenepedagógiai reformprogram közötti elvi párhuzamokat is feltárja.

Kutatási kérdéseink

- (K1) Kutatási kérdésként fogalmaztuk meg, hogy milyen oktatáspolitikai folyamatok eredményeként lett a középfokú zeneművészeti képzés a köznevelés része?
- (K2) Kulcsfontosságú kérdés, hogy mely művelődés- és oktatáspolitikai, valamint pedagógiai folyamatok eredménye a zeneművészeti középszintű oktatás egyedülálló intézményrendszerének létrejötte 1952-ben?
- (K3) Fontos megvizsgálni, hogy miként kapcsolódik az új intézménytípus (zeneművészeti szakiskola) a magyarországi zeneoktatás történetének folyamatához?

(K4) A ma használatos zeneelmélet-tankönyvek közül melyek a legalkalmasabbak a középfokú zeneelméleti ismeretek elsajátításának segítésére, melyek tartalma a leginkább koherens a központi tantervekkel, melyek struktúrája, módszertani apparátusa a legalkalmasabb a korszerű, zenei megközelítésű zeneelmélet-oktatásra?

Az alkalmazott módszerek bemutatása

Kutatásunk során egyaránt alkalmaztunk kvantitatív és kvalitatív módszereket.

(1) 2021 őszén saját szerkesztésű kérdőívet készítettünk, amely segítségével az ország zeneelmélet-tanárainak tankönyvhasználati szokásait kívántuk felmérni. A kérdőív 17 kérdést tartalmaz, amelyből 3 nyitott végű. Kérdőívünk összeállításánál, a tankönyvválasztásra ható tényezők felsorolásánál felhasználtuk a TÁRKI által 2000-ben végzett *Tankönyvválasztás vizsgálata* pedagógus kérdőívének szempontrendszerét (Imre, 2000). A saját kutatásunk

tekintetében releváns szempontokat adaptáltuk, majd kiegészítettük zeneelmélet-specifikus tényezőkkel.

Első lépésként Magyarország valamennyi zeneművészeti szakgimnáziumában egy-egy zenei elméleti tárgyat oktató pedagógust kerestünk fel. A kapcsolatfelvételt segítette, hogy minden érintett iskolában volt velünk kapcsolatban álló kolléga. A kapcsolattartó tájékoztatott minket a jelenlegi létszámadatokról, továbbá a zeneelmélet tárgyat oktató tanárok elérhetőségéről. Magyarországon az adatfelvétel időpontjában csaknem 100 fő tanított középfokon zenei elméleti tárgyakat (zeneelmélet, zenetörténet és zeneirodalom, szolfézs, népzene), ebből 67 fő zeneelméletet. Kutatásunk szempontjából – ugyanis összehasonlító tankönyvelemző munkánk során zeneelmélet-tankönyvek összevetésére vállalkoztunk – kizárólag a zeneelméletet is tanító kollégák megkérdezése volt releváns. A populáció valamennyi tagját név szerint szólítottuk meg, ennek is köszönhető az igen magas, 80%-os részvételi arány. Az elkészült adatbázis a ZETAH 22 nevet kapta, a megkérdezett populáció (zeneelmélet-

tanárok), a témakör (tankönyvhasználat) és az adatfelvétel éve (2022) alapján.

A kérdőívünkben egyaránt szerepeltek zárt és nyitott kérdések. Az egyszeres vagy többszörös feleletválasztó kérdésekre érkezett válaszokat az ötfokú ordinális skálán, illetve a válaszmátrix táblázatokban kapott adatokat az SPSS statisztikai programban rögzítettük. Kérdőívünkben három nyitott kérdés is szerepelt, amelyekben a tankönyvhasználat esetleges módosulása és a jelenleg használt tankönyv választása okának, továbbá a válaszadók egyéb megjegyzéseinek kifejtésére nyílt lehetőség. A nyílt válaszok kvantifikálásához, rendszerezéséhez és objektív elemzéséhez a MAXQDA kvalitatív adatelemző szoftvert használtuk.

(2) A fókuszcsoportos interjú elsődleges célja az volt, hogy felszínre hozzuk a zeneelmélet-tanárok pályaválasztása mögött álló indítékokat, a magyarországi zeneelmélet-oktatással, a tankönyvhasználatával és tankönyvválasztással kapcsolatos tapasztalataikat, véleményüket, felmerülő nehézségeiket. Az interjú során

kérdéscsoportokba rendeztük azokat a tematikus területeket, amelyekkel kapcsolatban kíváncsiak voltunk a zeneelmélet-tanárok véleményére. Elsőként a zeneelmélet tantárggyal való megismerkedésükkel, elköteleződésükkel kapcsolatban tettünk fel kérdéseket, majd a zeneelmélet-oktatás során szerzett tapasztalataikat kívántuk felmérni. Ezt követően a tankönyvválasztás és a tankönyvhasználat kérdéskörét tárgyaltuk.

Fókuszcsoportos interjúnk alanyainak kiválasztásánál elsődleges szempont volt a végzés helye, hiszen a kérdőív eredményei alapján feltételeztük, hogy a zeneelmélet-tanárok tankönyvválasztását befolyásolja, hogy melyik felsőfokú intézményben szerezték meg tanári diplomájukat. Így a kiválasztott 6 fő interjúalany közül 3 fő Budapesten a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen, 3 fő pedig Debrecenben a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Karán végzett. Az intézményi kiválasztás elsődleges indoka, hogy az elmúlt 40 év során kizárólag e két intézményben folyt zeneelmélet-tanár képzés. További szempont volt a tapasztalat, a pályán eltöltött idő, így 1-1 fő került ki a 30 év alatti, a 30-50 év közötti, valamint az

50 év feletti korosztályból. A jelenlegi munkahely regionális elhelyezkedése, a nem, továbbá a pedagógus előmeneteli rendszerben elért minősítés nem bizonyult releváns tényezőnek a kiválasztás során.

Az interjú felvételére 2022. szeptember 14-én, a válaszadók lakóhelyének szórtsága miatt online módon került sor. A felvétel 120 percig tartott, írásos rögzítése a videofelvétel segítségével valósult meg. A nyílt válaszok kvantifikálásához, rendszerezéséhez és objektív elemzéséhez a MAXQDA kvalitatív adatelemző szoftvert használtuk. A hipotéziseink alapján főkédekat képeztünk, vagyis a kódolás során deduktív módszert követtünk. Az adatelemzés procedúrája megkívánta az induktív módszer alkalmazását is, szükségessé vált további főkédeok létrehozása is.

(3) Dárdai általánosn elfogadott szempontrendszere és munkatáblázatai mentén (Dárdai, 2002) kidolgozott új, a zeneelmélet-, azon belül is az összhangzattan-tankönyvek összehasonlítására alkalmas szempontrendszer alkalmazása történt tartalom- és terjedelemelemzésre. A tankönyvek elemzésének

szempontjai három fő kategóriát alkotnak. Elsőként a makrostrukturális vizsgálatra került sor, amely során a tankönyvek egészének és szerkezeti elemeinek megismerése, majd egy kiemelt fejezet feltárása volt a cél. A második szakaszban a struktúraelemeket, pontosabban az alapszöveget és a didaktikai apparátust vizsgáltuk a kiválasztott fejezeten belül. A vizsgálat harmadik fázisában pedig a tartalmi, tematikus súlypontok és azok összefüggéseinek elemzése történt.

Az eredmények tézisszerű felsorolása

Kutatásunk három dimenzióban zajlott. Az egyes dimenziókat a magyarországi zeneelmélet-tanárok kérdőíves megkérdezése (1), a zeneelmélet-tanárokkal készített fókuszcsoportos-interjú (2), valamint a napjainkban használatban lévő zeneelmélet-tankönyvek összehasonlító elemzése (3) jelentette.

(1) Kérdőíves kutatásunk során öt hipotézist fogalmaztunk meg. Az első hipotézis szerint Keszler Lőrinc: *Összhangzattan* és Frank Oszkár: *Hangzó zeneelmélet* című tankönyvei a legelterjedtebbek a

középfokú zeneelmélet képzésben (S. Szabó, 2019). A vizsgálat eredményei alapján a hipotézis részben igazolódott be, mivel Frank könyve valóban a leggyakrabban használt, de Keszler munkáját Győrffy tankönyve megelőzte.

A második hipotézis szerint a zeneelmélet-tanárok tankönyvválasztását jelentősen befolyásolja a végzés helye (Sosniak, 1999; Öztas, 2023). Ez a feltételezés megerősítést nyert, mivel a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Karán végzettek inkább alkalmazzák Frank könyvét, azonban az elhelyezkedés és a tankönyvválasztás közötti kapcsolat nem mutatott összefüggést. Ez magyarázható a képzési helyek számának korlátozottságával, mivel a zeneelmélet-tanárok nagy része Budapesten és Debrecenben végzett, és ezek az oktatók országszerte tanítanak.

A harmadik hipotézis – amely szerint a tankönyvválasztásra hatással van a tanárok életkora (Jiang & Li, 2023; Öztas, 2023), valamint az 50 év feletti generáció inkább Keszler és Frank könyveit preferálja –

szintén megerősítést nyert, mivel e két tankönyv a legnépszerűbb az adott korosztályban.

A negyedik feltételezés, miszerint a tanárok tankönyvválasztását elsősorban a szakmai szempontok – mint a korszerű tananyag, a megfelelő tartalom, a zenei szemelvények és gyakorló példák – befolyásolják, szintén igazolódott (Lai & Yip, 2000; Su, 2006; S. Szabó, 2019).

Végül az ötödik hipotézis – amely szerint a tankönyvhasználat és a más intézménytípusban szerzett tapasztalat között szoros összefüggés van – nem nyert alátámasztást.

Kérdőíves kutatásunk eredményei alapján megállapítottuk, hogy a magyar zeneelmélet-tanárok körében Keszler, Ligeti, Frank, Győrffy és Gárdonyi tankönyvei a legelterjedtebbek.

(2) Fókuszcsoporthoz interjúkat három fő terület köré épült: a zeneelmélet-tanárok pályaelemzése, a jó zeneelmélet oktatásról alkotott vélemény, továbbá a tankönyvhasználati és -választási szokások. Egyetértés mutatkozott abban, hogy a megkérdezett kollégák pályaelemzésére leginkább a zenetanáruk személyisége

hatott. A zeneelmélet-tanítás fő céljának meghatározásakor a legtöbben a tantárgy megszerettetését és a kívánt kimeneteli szint elérését hangsúlyozták, azonban ezen célok közel sem tekinthetők elsődleges tényezőknél. Az adatok elemzése során négy fő kategóriát alakítottunk ki: általános célok, másodlagos vagy szükséges célok, a zeneelmélet különböző területeinek bemutatása, és a lehetséges transzferhatások kihasználása. Az általános megszerettetés az első csoporthoz tartozik, míg a második kategória legfontosabb komponense az elérendő kimeneteli szint biztosítása. A zeneelmélet órák célja azonban ennél komplexebb: az átfogó tudás átadása, analitikus gondolkodásmód kialakítása, a tantárgy szükségességének megértetése, az érdeklődés felkeltése és az összetett készségek fejlesztése mind fontos szempontok.

Interjúink során beigazolódott, hogy a zeneelmélet-tanárok tankönyvválasztásában kiemelt szerepe van a megszokásnak, a praktikusságnak, a didaktikai megközelítésnek és a könyvek elérhetőségének. Vizsgálatunk figyelemre méltó eredménye a tanárok

tankönyvhasználati szokásaihoz kapcsolódik. A válaszadók egy része nem használ tankönyvet az oktatás során, ezáltal a diákjaik tankönyv nélkül – a tanár által összeállított egyéni zenei anyag és feladatsor segítségével – sajátítják el a zeneelméleti ismereteket.

(3) Tankönyvelemző munkánk során tartalom- és terjedelemelemzést végeztünk. A makrostrukturális fázisban vizsgáltuk a tankönyvek felépítését, nagyobb tematikus egységeit, a függelék-típusok számát és terjedelmét, az idézett zeneművek időszakának intervallumát, valamint kategorizáltuk az egyes fejezeteket, alfejezeteket, illetve leckéket, az általunk felállított kategóriarendszer szerint. A makrostrukturális tartalomelemzés során kimutattuk az egyes tankönyvek erősségeit, véleményünk szerinti hiányosságait. Mikrostrukturális elemzésünk középpontjába a mellékdominánsok – mint a klasszikus zenében leggyakrabban előforduló alterált akkordok – családját állítottuk. Vizsgáltuk az adott tematikai egységek felépítését, struktúraelemeit, didaktikai apparátusát,

továbbá a tartalmi súlypontok kifejtettségét és a hozzájuk tartozó illusztrációk megjelenését is.

Összehasonlító munkák alapján megállapítható, hogy a ma használt középiskolai zeneelmélet-tankönyvek két, szemléletében markáns eltéréseket hordozó csoportja különböztethető meg. Az első, az összhangzattant nem élő zenei közegben megközelítő, mechanikus gyakoroltatás alapú könyvek halmaza, erős német gyökerekkel. A ma is használatban lévő tankönyvek közül egy sorolható ide: Keszler *Összhangzattana*. A másik csoport – amelyhez Ligeti, Frank, Gyórfy, Gárdonyi és Hegyi is tartozik – a harmóniai ismeretek valós zenei közegben történő tanítására törekszik, többnyire ügyelve a harmóniai fordulatok előfordulásának és gyakoriságának sorrendjére is. Az általános szemléletmódon túl mérvadó lehet a kottapéldák mennyisége és minősége is a megfelelő tankönyv kiválasztásánál. A műzenei idézetek, valamint a gyakorló példák számát illetően is kimagasló Frank és Gyórfy kötete.

Hivatkozások a tézis szövegében

- Bálint, N. (2014). A tanulók attitűdje a zeneiskolákban folyó szolfézs oktatás iránt. *Parlando*, 56(6). 1–66.
- Boronkay, A. (Ed.) (1984). *Brockhaus Riemann Zenei Lexikon*. Zeneműkiadó.
- Dárdai, Á. (2002). *A tankönyvkutatás alapjai*. Dialóg Campus Kiadó.
- Dombóvári, J. (2010). Lavotta János helye a magyar zenepedagógiában. *A Magyar Kodály Társaság Hírei*, 32(4). 12–15.
- Frank, O. (2008). *Hangzó zeneelmélet*. Rózsavölgyi és Társa.
- Gárdonyi, Z. & Nordhoff, H. (2012). *Összhang és tonalitás*. Rózsavölgyi és Társa.
- Győrffy, I., Beischer-Matyó, T. & Keresztes, N. (2009). *Klasszikus összhangzattan*. Rózsavölgyi és Társa.
- Halmos, E. (2020). *Az ének-zeneoktatás története Magyarországon: Különös tekintettel a német nyelvű kultúrterületről érkező hatásokra*. Argumentum Kiadó.
- Hegyi, I. (1996). *Világunk zeneoktatási öröksége*. Janus Pannonius Tudományegyetem.
- Imre, A. (2000). Tankönyvválasztás, tankönyvhasználat az általános iskolákban. *Educatio*, 9(3). 444–459.
- Jiang, T., & Li, S. (2023). Secondary school students' use and perceptions of textbooks in mathematics learning: A large-scale investigation in China. *Frontiers in Psychology*, 14. 1–15.

- Kaiser, U. (2003). Zur Gehörbildung in Deutschland. *Zeitschrift der Gesellschaft für Musiktheorie*, 1–2(2/2–3). 197–202. <https://doi.org/10.31751/527>
- Kertész, A. (2015). A magyarországi zeneoktatás, hangszeres képzés és énekkutatás vázlatos története. In Vas, B. (Ed.), *Zenepedagógia tankönyv*, pp. 59–90. Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar Zeneművészeti Intézet.
- Keszler, L. (1952). *Összhangzattan. A klasszikus zene összhangrendjének elmélete*. Editio Musica.
- Lai, M. T., & Yip, R. L. C. (2000). Content analysis of selected primary music textbook series. In Cheng, Y. C., Chow, K. W. & Tsui, K. T. (Eds.), *School curriculum change and development in Hong Kong*, pp. 412–423. The Hong Kong Institute of Education.
- Legány, D. (1986). *Liszt Ferenc Magyarországon: 1874-1886*. Zeneműkiadó.
- Legányné Hegyi, E. (2019). *Összhangzattan – segédanyag a középszintű zeneelmélet-tanulmányokhoz*. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet.
- Ligeti, Gy. (1954). *Klasszikus összhangzattan*. Editio Musica.
- Ligeti, Gy. (2015). *A klasszikus harmóniarend*. Editio Musica.
- Öztas, S. (2023). History teachers' opinion about the 11th grade history textbook. *Journal of Teacher Education and Lifelong Learning*, 5(2). 955–966.

- Pethő, V. & Janurik, M. (2016). A szegedi Városi Zeneiskola története 1935-1945 között. *Pedagógiatörténeti Szemle*, 2(1–2). 85–101.
- S. Szabó, M. (2015). Negyvenéves a debreceni szolfézs és ének-zene tanárképzés. In S. Szabó, M. (Ed.), *Szolfézs- és zeneismeret-tanárok, ének-zene tanárok és karvezetők továbbképzése*, pp. 11–22. Debreceni Egyetemi Kiadó.
- S. Szabó, M. (2019). A zenei elméleti tárgyak iskolarendszerű tanításának múltja Magyarországon. In Váradi, J. (Ed.), *Zenepedagógiai kutatások: A zeneoktatás megújuló módszertana*, pp. 139–174. Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kar.
- Sosniak, L. A. (1999). Professional and Subject Matter Knowledge for Teacher Education. *Teachers College Record*, 100(5). 185–204.
- Su, H. (2006). The Primary Research on Three Textbooks of Solfeggio & Ear Training for Normal Universities. *Journal of Minjiang University*, 6(6). 105–110.
- Szabó, H. (1989). *A magyar énektanítás kálváriája*. Eötvös József Alapítvány.
- Szücs, T. (2018). *Az alapfokú művészeti iskolák működése és társadalmi környezete*. Doktori értekezés, Debreceni Egyetem.
- Tallián, T., Albert, G. & Berlász, M. (1984). *Iratok a magyar zeneoktatás történetéhez 1945-1956*. MTA Zenetudományi Intézet.
- Váradi, J. (2014). A zenei nevelés gyökerei. *Parlando*, 56(3). o.n.

Nyilvántartási szám: DEENK/407/2025.PL
Tárgy: PhD Publikációs Lista

Jelölt: Mike Ádám
Doktori Iskola: Humán Tudományok Doktori Iskola
MTMT azonosító: 10067258

A PhD értekezés alapjául szolgáló közlemények

Magyar nyelvű könyvrészletek (2)

1. **Mike, Á.:** Magyarország intézményes zeneoktatásának rövid története.
In: Zenepedagógia generációkon át: Tanulmányok Duffek Mihály 70. születésnapjára. Szerk.: Szűcs Tímea, Bartalis Izabella, CHERD, Debrecen, 23-35, 2022, (Oktatáskutatók könyvtára ; 15) ISBN: 9786156012173
2. **Mike, Á.:** Az elméleti tárgyak oktatása a Debreceni Zenedében.
In: Bárdos Szimpóziumok: 16 zenei írás. Szerk.: Sárosi-Szabó Márta, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 167-178, 2021. ISBN: 9789634902980

Magyar nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (2)

3. **Mike, Á.:** A zeneelmélet-tanárok tankönyvhasználati szokásai.
Parlando. 2, 1-14, 2023. ISSN: 0133-2767.
4. **Mike, Á., Sárosi-Szabó, M.:** A zeneelmélet-tanárok tankönyvválasztási és használati szokásai.
Parlando. 3, 1-21, 2023. ISSN: 0133-2767.

Idegen nyelvű tudományos közlemények külföldi folyóiratban (2)

5. **Mike, Á.:** The Reform of Leo Kestenber - Kodály Parallels in the German Music Education of the 20th Century.
Studia UBB Musica. 68 (1), 101-110, 2023. ISSN: 1844-4369.
DOI: <http://dx.doi.org/10.24193/subbmusica.2023.1.07>
6. **Mike, Á.:** The History of Secondary Music Education in Two Significant Institutions in Hungary up to the Middle of the 20th Century.
Studia UBB Musica. 65 (2), 63-77, 2020. ISSN: 1844-4369.
DOI: <http://dx.doi.org/10.24193/subbmusica.2020.2.04>

Magyar nyelvű absztrakt kiadványok (7)

7. **Mike, Á.:** Zeneelmélet-tankönyvek ma: Kesztyer, Ligeti, Frank, Györfy, Gárdonyi és Hegyi tankönyveinek összehasonlító vizsgálata.
In: Bárδος Szimpózium. Szerk.: Mike Ádám, Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kar, Debrecen, 11, 2024.
8. **Mike, Á.:** Zeneelmélet-tankönyvek összehasonlító szempontrendszere.
In: Kutatások a zene és a zenepedagógia világában 3. Zenepedagógiai konferencia Absztraktkötet. Szerk.: Váradi Judit, Kerekes Rita, Kiss Julianna, Debreceni Egyetem, Debrecen, 27, 2023. ISBN: 9789634905080
9. **Mike, Á.:** "...hol a Zeneköltészet alapszabályai magyar nyelven adatnának elő".
In: Oktatás egy változó világban : Kutatás, innováció, fejlesztés.. Szerk.: Juhász Erika, Kattein-Pomó Rita, HERA, Budapest, 265, 2022. ISBN: 9786155657115
10. **Mike, Á.:** A zeneelmélet-tanárok tankönyvválasztási szokásai.
In: A művészetpedagógia múltja és jelene - reformpedagógia, életreform, gyermekkultúra : Absztraktkötet. Szerk.: Polyák Zsuzsanna, Kempf Katalin, Magyarországi Reformpedagógiai Egyesület, Budapest, 80, 2022. ISBN: 9786150153162
11. **Mike, Á.:** Zeneoktatás a 20. század hajnalán: Kestenbergek és Kodály reformintézkedései.
In: Tanuló társadalom. Oktatáskutatás járvány idején / Juhász Erika, Kattein-Pomó Rita, HERA, Budapest, 45, 2021. ISBN: 9786155657092
12. **Mike, Á.:** A magyarországi középfokú zeneművészeti képzés két jelentős intézményének története a 20. század közepéig.
In: Tanulás és innováció a digitális korban / Kozma Tamás, Juhász Erika, Tóth Péter, Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete, Budapest, 95, 2020. ISBN: 9786155657085
13. **Mike, Á.:** Az 1952-es zeneoktatási reform rendelkezései és következményei.
In: Család és nevelés az oktatás fókuszában / Engler Ágnes, Rébay Magdolna, Tóth Dorina Anna, MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság, Debrecen, 106, 2020. ISBN: 9789634902584

További közlemények

Idegen nyelvű, hazai könyvek (1)

14. **Mike, Á.:** Let's listen together!: Music literature and history in lower primary school. Nyíregyházi Egyetem, Nyíregyháza, 46 p., 2020. ISBN: 9786156032133

Magyar nyelvű könyvrészletek (2)

15. Szalai, T., **Mike, Á.**, Radócz, J. M.: A digitális zeneoktatás előnyei és hátrányai.
In: Az online tér megjelenése a zeneművészeti oktatásban és a hangverseny-látogatásban.
Szerk.: Váradi Judit, Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani
Kutatóintézet, Budapest, 103-116, 2022. ISBN: 9786156192943
16. Péter, C., Radócz, J. M., **Mike, Á.**: A szülők művészeti múltja és jelene.
In: Művészeti körkép : Kutatás a művészeti nevelés helyzetéről és lehetőségeiről, a tanórai
és tanórán kívüli művészeti tevékenységről és rendezvényekről. Szerk.: Váradi Judit, MMA
MMKI, Budapest, 133-150, 2020. ISBN: 9786156192158

Idegen nyelvű, hazai könyvrészletek (1)

17. **Mike, Á.**: The History of the MEA Music School of Debrecen.
In: Community Building and Social Innovation / Boros Julianna, Kozma Tamás, Márkus
Edina, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 156-167, 2021, (Régió és Oktatás, ISSN 2060-
2596 ; 13.) ISBN: 9789633189436

Magyar nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (2)

18. Szűcs, T., Kelemen, H., **Mike, Á.**: A szülők zenei biográfiája, művészeti tevékenysége és annak
hatása gyermekük zenei tanulmányára.
Képzés és Gyakorlat. 22 (1), 19-35, 2024. ISSN: 1589-519X.
DOI: <http://dx.doi.org/10.17165/tp.2024.1.19-35>
19. Kerekes, R., **Mike, Á.**, Radócz, J. M., Szűcs, T.: Szülői vélemények a pandémia idején
megvalósult online zeneoktatásról.
Képzés és Gyakorlat. 22 (1), 63-76, 2024. ISSN: 1589-519X.
DOI: <http://dx.doi.org/10.17165/tp.2024.1.63-76>

Idegen nyelvű tudományos közlemények külföldi folyóiratban (2)

20. Váradi, J., Radócz, J. M., **Mike, Á.**, Óváry, Z., Józsa, G.: Lessons from the COVID pandemic in
music education the advantages and disadvantages of online music education.
Helyion. 10 (15), 1-9, 2024. ISSN: 2405-8440.
DOI: <http://dx.doi.org/10.1016/j.helyion.2024.e35357>
21. **Mike, Á.**: The History of the Text and Melody of the Gregorian Sequence Lauda Sion
Studia UBB Musica. 64 (1), 277-290, 2019. ISSN: 1844-4369.
DOI: <http://dx.doi.org/10.24193/subbmusica.2019.1.18>

Magyar nyelvű absztrakt kiadványok (8)

22. Szűcs, T., **Mike, Á.**, Radócz, J. M.: A zenei szakgimnazisták jövőtervei.
In: Kutatások a zene és a zenepedagógia világában - 4. Zenepedagógiai konferencia -
Absztraktok. Szerk.: Váradi Judit; Pető Áron; Pótfi Melinda, Debreceni Egyetem
Zeneművészeti Kar, Debrecen, 54, 2024. ISBN: 9789634905745

23. **Mike, Á., Radócz, J. M., Szűcs, T.:** Zenei ambíciók és életúttervezés a fiatal generáció körében.
In: Művészettel nevelés generációkon át : Zenepedagógiai kutatások a Debreceni Egyetemen. Szerk.: Váradi Judit, Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet, Budapest, 12, 2024. ISBN: 9786156669018
24. **Szűcs, T., Mike, Á., Radócz, J. M.:** Zenei életúttervezés a zenei szakgimnazisták körében.
In: Művészettel nevelés generációkon át : Zenepedagógiai kutatások a Debreceni Egyetemen. Szerk.: Váradi Judit, Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet, Budapest, 15, 2024. ISBN: 9786156669018
25. **Kelemen, H., Mike, Á., Szűcs, T.:** A szülők zenei biográfiája, művészeti tevékenysége és annak hatásai gyermekük zenei tanulmányára.
In: Kutatások a zene és a zenepedagógia világában : Absztraktkötet / Váradi Judit, Kerekes Rita, Kiss Julianna, Debreceni Egyetem, Debrecen, 18, 2023. ISBN: 9789634905080
26. **Kerekes, R., Mike, Á., Radócz, J. M., Szűcs, T.:** Szülői vélemények az online zeneoktatásról.
In: 3. Zenepedagógiai konferencia : Kutatások a zene és zenepedagógia világában : Absztraktkötet. Szerk.: Váradi Judit, Kerekes Rita, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 20, 2023. ISBN: 9789634905080
27. **Szalai, T., Mike, Á., Radócz, J. M.:** A digitális zeneművészeti oktatás előnyei és hátrányai.
In: Tanuló társadalom Oktatókutatás járvány idején - HuCER 2021 : Absztraktkötet. Szerk.: Juhász Erika; Kattein-Pornói Rita, Magyar Nevelés- és Oktatókutatók Egyesülete, Budapest, 82, 2021. ISBN: 9786155657092
28. **Mike, Á., Radócz, J. M.:** A jövő zeneoktatási formája?: A digitális zeneművészeti oktatás előnyei.
In: XXI. Országos Neveléstudományi Konferencia: A neveléstudomány válaszai a jövő kihívásaira : Absztraktkötet. Szerk.: Molnár Gyöngyvér, Tóth Edit, MTA Pedagógia Tudományos Bizottsága; SZTE Neveléstudományi Intézet, Szeged, 576, 2021. ISBN: 9789633068335
29. **Mike, Á.:** A debreceni MEA Zenede története.
In: Tanulás és innováció a digitális korban. Szerk.: Kozma Tamás; Juhász Erika; Tóth Péter, Magyar Nevelés- és Oktatókutatók Egyesülete, Budapest, 94, 2020. ISBN: 9786155657085

A DEENK a Jelölt által a Tudóstérbe feltöltött adatok bibliográfiai és tudánymetriai ellenőrzését a tudományos adatbázisok és a Journal Citation Reports Impact Factor lista alapján elvégezte.

Debrecen, 2025.06.18.

